

CSONTVÁRY CÉDRUSAINÁL

A cédrusok illata, látványa leírhatatlan: igencsak sajátos dolog a bő két méteremmel kisiúnak látni magamat egy faóriás tövében állva... Régen volt ilyen érzésem!

A cédrusokról szinte már mindenki hallott, hisz a szép, hatalmas, tartós fa szinonimája. Azt viszont csak a vájt fülűbbek tudják, hogy e növénynemzetségnek két faja van: a himalájai és a libanoni. Arról már vitatkoznak a szakemberek, hogy ez utóbbi változatai egy fajhoz tartoznak-e, vagy sem. Mindenesetre arborétumokban, kertekben gyakrabban találkozhatunk az atlaszcédrussal, mint a „klasszikus” libanonival.

Szinte közhely, hogy a korábbi korok emberei annyira kedvelték – méltán – e fafajt, hogy majdnem teljesen kiirtották. Ez utóbbi megállapítást viszont kicsit árnyalni kell, mert az atlaszváltozatból lényegesen több maradt eredeti környezetében, mint a libanoniból. Ez utóbbi a veszélyeztetettebb, mert „odahaza”, azaz a Libanon-hegység területén valóban alig maradt belőle. Szerencsére a szomszédos területeken (Törökországban, Cipruson) azért akadnak még cédruserdőfoltok – viszont csak a szigorúan védett területen. Libanonban, amelynek zászlaját és címerét is e fa díszíti, azonban csak három kis élőhelyen maradt meg. Ebből az egyik Bysharre mellett található – jelentős idegenforgalmi látványosságként.

Bekerítve, megörökítve

Viktória királynő jóvoltából kerítés veszi körül az erdőt, ugyanis a legelésző kecskék komolyan veszélyeztették az állomány fennmaradását. Szerencsére az uralkodó nagylelkűsége (és pénze) ezt a gondot orvosolta. A területet azért nemcsak e kerítés őrzi, hanem vigyáznak is rá, és gondozzák is. Szabadon látogatható, de csakis nyitvatartási időben.

Persze, ez nem jelenti azt, hogy ne lehetne máskor is megnézni! Mivel nyitás előtt egy órával érkezünk, sofőrünk egyből az állandóan nyitva álló hátsó kapuhoz visz. Mire végigálmélkodjuk magunkat a csodálatos fák között, a főbejárat is kinyit, és ott távozhatunk. Nyilván senki sem teszi szóvá a dolgot...

AZ ISTENI CÉDRUS

A park egyik legidősebb fája kb. 2500 éves. Már fél évszázada élt, amikor Jézus Krisztus megszületett Betlehemben... (balra)

417 ÖREG ÉS 1225 FIATAL

A 417 cédrus többségének életkora 500 és 1000 év között van. A '90-es évek végén a közelben elültetett 1225 csemete közül a legnagyobbak már 15 métereseek

Az itt álló cédrusokat nemcsak a kerítés védi: a legmagasabb példány például villámhárítót is kapott, biztos, ami biztos alapon. Ráadásul a cédrusok még halott állapotukban is értéket képviselnek. Az egyik kiszáradt példányt egy helyi művész formálta át, vagy inkább újjá. A Biblia főbb alakjait álmolta bele, a szó szoros értelmében Ádámmal és Évával kezdve, Jézussal befejezve.

A fák között két magyar vonatkozású emléktáblát

is találunk. Sajátos „hangú” festőnk, Csontváry Kosztka Tivadar itt látta meg a később megfestett cédrusait. Így e fák valamelyike szolgált modellként a *Magányos cédrus* és a *Zarándoklás a cédrusokhoz* című alkotásaihoz. A táblák erre az eseményre utalnak. Ám néhány éve, az izlandi vulkánkitörést követően, a szokásos téli hómenyiség több mint kétszerese hullott (a helyiek 10 méter fölötti hóról beszéltek!), s a márványtáblák ezt már nem bírták ki.

A BIBLIA – ÁDÁMTÓL JÉZUSIG

Az egyik cédrus 1992-ben villámcsapás következtében kiszáradt. A neves libanoni szobrász, Rudy Rahme a fát szoborkompozícióvá formálta át (balra fent)

CSONTVÁRY EMLÉKTÁBLÁJA

A hó súlya alatt pár éve darabokra tört márványtáblát 1995-ben állította a Magyar Állam a festő 1907-es látogatása emlékére (jobbra fent)

Valódi és utánzat

A cédruserdő bejáratánál butikrengeteg húzódik – a giccs határát súroló, természetesen cédrusból készített tárgyfelhozattal. Érdekes termékek, különösen, mivel nem idegen tőlem a fenyők szöveticép-ismerete, és az indulás előtt a cédrusoknak külön is utánanézttem. Az itteni „cédrustárgyak” legalább négy különböző típusú fenyőből készültek, és ha jól láttam, *Cedrus libani* A. Richard még véletlenül (vagy épphogy nem véletlenül?) sem volt köztük... De jólneveltségem okán nem keveredtem vitába az árusokkal. Útitársaim – jó pénzért – elül-tethető, töves példányt is vásároltak.

Néhány nappal később egy fiatal erdész vitt az autóján. Tőle tudtam meg, hogy pár éve nagyszabású újratelepítési programba kezdtek: amerikai

támogatással megpróbálják a kopasz hegyeket újra cédrusokkal betelepíteni. Már vagy 300 fát elültettek, de még hátravan 1500. És majd valamikor, évtizedek múltán látszani is fog az eredmény, mert most csak a hegyoldalon lévő „barázdákat” lehet sejteni.

Hazafelé aztán még bevezet a helyi autózás rejtelmeibe is: „Libanonban egyetlen autómárka létezik: a Mercedes. Minden egyéb csak olcsó utánzat – mondja, miközben a vadonatúj BMW-ben ülünk... Ha egyszer lesz pénzem, én is olyat veszek, de most be kell érnem ezzel.” A gondolat folytatása már egy másik történet!

SZÖVEG ÉS KÉP: GRYNAEUS ANDRÁS

AJÁNDÉKTÁRGY-ERDŐ

A park sok turistát vonz, és az igényeiket a helyiek igyekeznek is kielégíteni. Például hazavihető, eredeti „cédrus” emléktárgyakkal... (balra lent)

KÖZEL 150 ÉVE VÉDETT!

A 10 hektáros területet 1339 méter hosszú, 3 méter magas fal övezi, melyet Viktória királynő költségére emeltek 1876-ban (jobbra lent)